

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — — — Helyközi telefont 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PAL
LAPTULAJDOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet em 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Kik nevetik — a hazafiságot?

Irta: *Kossuth Ferenc.*

El kell ismernünk, hogy a régi szabadelvű pártnak mégis más szellem volt, mint a mostani munkapártnak.

Akkor is erős harcokat vívtak a függetlenségi pártok a kormányok pártjaival, de az egymást követő nagy többségekben mindig volt bizonyos tartózkodás és nem volt rá eset, hogy lemosolyogták volna, kinevezték volna az ellenzéknek a magyar nemzet s a magyar államiság jogaiért folyó küzdelmét.

Ez az új divat a munkapárt találmánya és ennek szelleméről tesz elszomorító tanúságot.

Most, ha valaki aggódik az ország sorsa felett, mindig találunk velünk szemben olyan képviselőket, akik nevetnek, akik gunyolódnak s a koalíciót, az igazságérzéstől teljesen elrugaskodva, emlegetik.

Ugy látszik, hogy ezek a gunyolódók teljesen elfelejtették, hogy a koalíciós kormány nem bukott meg, sem alulról, sem felülről. A függetlenségi 48-as (Justh) párt kiválása után is jelentékeny többsége volt; továbbá az uralkodó sem kívánt tőle megválni. Lemondása után teljes hét hónapig nem ereszte el és nem mentette fel az ügyek vezetésé alól, a kormányt lemondása után még egyszer újra kinevezte az uralkodó, de azután is újra és többszörösen lemondott a kormány azért, mert nem bírta nemzeti programját az uralkodónál keresztülvinni.

Az igazságtalanságnak netovábbja tehát az, ha valaki azzal gunyolódik, hogy a koalíciós kormány sem valósította meg az akkori nemzeti kívánságokat, mert a tényállás az, hogy a megvalósítást annyira szorgalmazta, hogy emiatt — bár a többség s a király bizalma birtokában volt még a nagy pártbomlás után is — önként otthagytá helyét.

Nincs tehát erkölcsi joga senkinek afelett gunyolódni, hogy ugyanazok a férfiak, akik önként otthagyták a hatalmat azért, mert nem bírtak megszerezni a nemzet számára bizonyos jogérvényesüléseket, most, az ellenzék padjairól ugyanazoknak a jogoknak az érvényesülését követelik, amelyekért eldobták maguktól a hatalmat.

Azoknak kik a magyar parlamenti életbe tisztultabb felfogásokat óhajtanának belevinni, — mint ahogy én óhajtanám, nagyon rosszul esik látni, hogy mennyire alább szállt azon bizonyos érzés a magyar parlamentben, melynek fenntartása pedig nemzeti szükség oly nemzetnél, amelynek volt, van és (fájdalom) lesz még oka jogaiért küzdeni. Egy ilyen nemzetnél szerencse, ha vannak olyanok, akik jobban szeretik elveiket, mint a hatalmat, jobban sze-

retik a magyar állam független kultuszát, mint az egyéni érvényesülés csábításait. És hogy köztünk vannak ilyenek, erre mindjárt szerény például itt van e sorok írója, aki köztudomásulag csakis az erkölcsi kényszer nyomása alatt és hosszabb vonakodás után vállalt miniszterséget és aki mihelyt látta, hogy nemzete ügyét nem bírja előrevinni, lemondott a hatalomról, nem is egyszer, de ismételten.

Azok számára, kik a hatalmon vannak, ha van bennök hazaszeretet (amit én mindenkiről feltételezek, míg az ellenkezőjét nem bizonyítja), valóságos szerencse, ha van a képviselőházban erős ellenzék, melynek követelésére hivatkozhatnak, mikor hazájuk számára valamit kérnek; és oly kormánytöbbség, amelyben van hazafiság, csak örülhet annak, ha ahelyett, hogy magának kellene vállalni bizonyos követelésekért felelősséget, rátolhatja a türelős ellenzékre ezért a felelősséget felfelé.

Ez volt hosszú évekig a kimult szabadelvű párt felfogása. Ésők, bár a nemzeti ügy védői ellen, az adott helyzetekből kifolyólag erős harcokat vívtak, de a nemzeti követeléseken nem nevettek soha és nem veszítették el olyan teljesen, mint azok, kik most gunyolódnak, a méltányosság és egyéb magasabb felfogások iránti érzéküket.

Nem tagadom, hogy néha mélységes szomorúság fog el, midőn látom, hogy a minden tekintetben szem elől tévesztő, minden tényt elfelejtő csoportokról miképpen peregnek le a legsúlyosabb érvek és miképpen kiabálják át az ellenzékre a legképtelenebb igazságtalanságokat.

Egyik kedvenc jelszó: a kvóta-emelés. Százszor megmagyaráztuk már: én is, mások is, a kormány székeiről és az ellenzék padjairól, hogy ezt azzal erőszakolta ki az osztrák (Beck) kormány, hogy hivatalosan bejelentette, hogy az egyidejűleg lejáró vasúti tarifaszervezés és vámvévet megosztási szerződés megszüntével úgy fog élni (és ez kétségtelenül módjában is volt), hogy Magyarországot anyagilag tönkre tegye.

Emlékszem Beck báró egy kijelentésére, válaszul elítélő megjegyzéseimre, hogy beismeri, hogy ez nem szép, sőt hogy nagyon rut, de hasznos. És el van rá határozva.

Nem száz, de ezerszer nagyobb áldozatába került volna az országnak a kvótaemelés megtagadni, mint azt megadni. Aki csak a legkisebb jártassággal bír is az államügyekben, ezt könnyen kiszámíthatja.

Mégis hallom minduntalan emlegetni e szót: kvóta! Többek közt szívesen ismétli ezt egy öreg ur, kit egyénileg szeretek és tisztetek s aki két évtized óta hosszú papiros tekercseket sodorgat órák hosszat az üléseken. Ez az öreg ur folyvást emlegeti a kétpercentes kvótaemelés és elfelejti, hogy az ő pártja

a legcsekélyebb kényszer nélkül nem két, hanem három százalékkal emelte a kvótát.

Midőn arról van szó, hogy ha lehet, jöjjön létre a béke, tartózkodjunk mindnyájan attól, hogy egymás érzelmeit sértsük. Én egyébiránt ezt már elvileg sem teszem soha. A nagy munkapárt azonban ébredjen annak tudatára, hogy milyen szomorú jelenség az, ha sorai-ban a nemzeti vágyódásokat kigunyolják és kinevetik.

Mély barázdák a köz- igazgatási parlagon.

A homoródalmás hirlapi fellépése szomorúan világít bele közigazgatási életünkbe. Pedig az almásiak esete semmi! Ez csak — mint a zivataros, sötét éjszakában végig cikázó villám — sejteni, egy pillanatra bepillantani enged a még sok helyen sötétebb közigazgatás Ázsiájába.

Szabad gazdálkodás a község háztartásában, tulterhelés, leszegényedés, nyomtalanul elhangzó panaszok, a családi tüzhelynek odahagyása s nagy számu kívánjorlások idegenbe. Ez ma igen sok községnek a képe. És ez — sajnos — oly szükségszerű folyamánya a korrupt közigazgatásnak, mint a minő szükségszerűséggel „részeseknek kell lennie annak, aki az előjárói pálcát kezébe vette”.

Állandóan keressük a községi effajta bajoknak az okát. Egyik helyen a nagy foku pálinka-fogyasztásban, a téllenségben, az elmaradottságban, a rossz, ósdi gazdálkodási rendszerben, a mostoha természeti viszonyokban, más helyen a kormány-szegély szűkkeltségében találják meg. Nem egyszer megindul az üres kezű, de nagy hangu mentési akció. Néha pénz is szivárog le felülről, de a rossz vezetékű kanálisban — migrendeltetési helyére jutna — elszivárog a sok és fárasztó kezelési munkálat fejében.

A községi bajoknak a forrása oly primitív, oly messze visszanyúló, oly jelentéktelennek látszó az illetékes körök szemében, hogy még figyelemre sem méltatják. Pedig a pöcca — a látszat ellenére — rengeteg vérvesztést okoz az emberi testben.

Ezt a szomorú, — de az utolsó betűig való — átkozott igazságot kellene megdönteni: „fizetésem 800 forint és szabad lopás”. A jövedelemnek ezt a második forrását kellene megszüntetni, elfojtani, a legrosszabb esetben lokalizálni s akkor a községek szomorú képe a háztartásban megváltozna. Csak itt van a bökkenő, az akhillesi kemény sarok. S ez meg is lesz, valameddig a vármegyei tisztviselőknél 6 évenkénti választása a mai szomorúan divatos rendszer szerint történik.

Mert az a 6 év mire jó? Preparálni a következő magasabb rangú választásra.

Itt van mocsara a mindenkivel lesajnált, minden időben elítélt vármegyei közigazgatásnak.

A főispánnak — ha igazán a közjót akarja szolgálni — oda kellene hassen, hogy a jó munkás vármegyei tisztviselő re legyen ráutalva arra, hogy Jánosbának, meg

Pista bának a kegyét lesse; sokszor hozzá surlódjék, néha-néha Pistánál leüljön vele s meg-meg érintgesse s az ugynevezett „bizalmas kérésüket” hatáskörében vagy inter-venálás útján is — a köz rovására — kedvezően elintézzé.

A kiszállások alkalmával ne legyen kénytelen a kötelességteljesítés helyett asztalhoz ülni, tisztán soha sem látni s pláne az utakat, módokat megadni. De a míg e választási rendszer lealázó, kénytelen-kelletlenségéből a tisztességes munkásokat egy jobb kor kiemeli, az igazság érzetét visszalopja, addig is egy körültekintő, a községek jóllétét szíven horodó, a piócákat irgalmatlanul büntető főispán sokat tehetne.

Hogyan?

Biztosítsa a tisztességes, munkás tisztviselőknak megválasztását. Legyen résen, hogy a melyik tisztviselő soron kívül akar előre haladni, az ne a népszerűség, a voksoknak minden mód- és áron való biztosításában, hanem a lelkiismeretes munkában érdemesítse magát. Mert ha az a tisztviselő tudja, hogy szorgalmas és igazságos munkája őt viszi, nem fog kötelesség mulasztással, a törvény felrugásával a surlódás, az érintgetés mesterségéhez folyamodni.

A tétlen és hivatalával visszaelő tisztviselőt ne engedje előre haladni. Ez által az illető munkára és igazságos eljárásra kényszeríti.

Kemlelje ki a hivatal főnököket, ellenőrző tisztviselőket, a kényes, rájuk nézve kellemetlen, talán az ő hivatalukat érintő hanyagságukból származó ügyek megvizsgálata és elintézésében. A Széll Kálmán féle inspekciós őrzéssel lépje meg a jegyzői irodákat, községi pénztárakat. Vétesse be az egyesek panaszait s a panaszokat engedje maga elébe. A főispáni írnoknak tiltsa meg a durva, elijesztő elutasítást a panaszokkal szemben.

Az őrzéretet állítsa össze intakt, független, más brancshoz tartozó egyénekből. Lássá a más kötet maráruival. A mulasztásokat, a „jöhizemü” elkezéseket és visszaéléseket büntesse visszavonhatatlanul. Ne elégedjék meg az alispáni „szigorú” judikaturával.

A megérett piócákat függessze és mensesse irgalmatlanul, mert az egész testet veszélyezteti ő mérges sebet nem simogatni, locsolgatni, hanem kivágni, kifüstolni, a helyét dezinficiálni kell.

Státuáljon példát arra, hogy mindaz, a ki hűtlen vagyonkezelés, hivatalával való visszaélés bűnében találtatott, az veszve van irgalmatlanul.

Ha ezek és hasonló megtörténnének, akkor a vármegyei tisztviselők, hivatalfőnökök fellélekzenek, a szabad kezét, a tiszta látást, a tiszta lelkiismeret, igazságosan ítélő szavát vissza nyerik s többé nem lesznek kénytelenek gaszulirozni. Nem lesznek rá-utalva arra, hogy a jövő voksolás fejében mindenre kaphatók legyenek.

Mikor a „szabad lopás” emberei látják, hogy a különben jóindulatu főnökök, számvívónak a felsőbb ellenőrzés miatt is mindent kell látnia és végrehajtania, akkor kezdenek kevesebb „mellékes”-sel is megelégedni.

Takarékosabbak lesznek a községi háztartások, jövedelmezőbb a közvagyon s így csökkenni fog a nagy százaléku pótdó is.

Csak legyen erélyesebb, gyakoribb és tágabb körű az ellenőrzés, mindjárt másképp fog festeni a falvak képe. Gyűlni fog a vér, erősödni fog a test s kevesebb lesz a nyomor, panasz és kivándorlás — az államosítás nélkül is.

Figyelő.

— Ha vannak törvényes eljárások, vannak ám a törvényes eljárás hamis köntösbe öltöztetett orvítamadások is...

Ki ne olvasná el!?!...

Mint ismeretes, manapság már csaknem minden községben van népkönyvtár, amely vagy a kormány vagy va amelyik kulturegyesület gondoskodásának köszönheti létezését. Ezekben a könyvtárakban sok jó könyv szórakoztatja és oktatja a népet, de nem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy talán egy sem szolgálja annyira a néperdeket, mint az a könyvecske, amely most hagyta el a sajtót több százezer példányban. Ezt a könyvecskét egyik leghumánusabb társadalmi intézményünk, a József Kir. Herceg Szanatorium Egyesület iratta meg és adta ki a nép számára. Címe: „A tüdővész és az ellene való védekezés ismertetése”. Ennek a szörnyű betegségnek egyik legalaposabb ismerője: Geszti József dr., a József-Szanatorium igazgató főorvosa írta a füzetet abból a célból, hogy a nép, amelyből a legtöbb áldozatot szedi a tüdővész, megtanulja belőle, mikéni lehet orvos eszközzel védekezni a fertőzés ellen.

Bár az egyesületnek ez a könyvecske rengeteg pénzbe kerül, mégis ingyen juttatja el a községekbe, mert maga a Belügyminiszter rendelkezésben utasította a közigazgatási hatóságokat, hogy a füzetet elterjessze a népközött. Az az elv vezérli az egyesületet, hogy mivel annyi sanatoriumot nem létesíthet s annyi tüdőbajos szegény ember van az országban, tehát a mostani és a jövő generáció egészségét kell lehetőleg biztosítani a kórság ellen. Ezt pedig el lehet érni, ha mindenki megtartja azokat az óvórendszabályokat, amelyeket Geszti dr. füzetében előír.

Éppen időszerű ez az ajándék-füzet, mert halottak napján, minden évben, országos gyűjtés indul meg a szegénysorsú tüdőbajosok számára a József Kir. Herceg Szanatorium Egyesület egyszé alatt. Amidőn tehát az egyesület a társadalom támogatását embermentő munkájához kéri, egyúttal maga is nagy anyagi áldozattal hasznos könyvecskével viszonzza a közönség áldozatkészségét.

Szinte szükségtelen a társadalom jó szívébe ajánlani az egyesület akcióját, amidőn a halottaknak szánt koszoruból egy virágszálat, illetőleg ennek árát kéri szegénysorsú betegek számára, mert hiszen ezt megtette maga a belügyminiszter amidőn a vármegyék alispánjához intézett minapi rendelkezésében a következőket mondja a „Virágszálygyűjtésről” és az egyesület ingyenes füzetéről:

— Minthogy a társadalom minden rétegét pusztító tüdővész ellen, az egyesület évek óta folytatott küzdelmével a legnemesebb célokat szolgálja, mely működésében az egyesületet az egész társadalomnak kötelessége a lehetőség szerint támogatni s minthogy a közigazgatási tisztviselőknak a nemes cél támogatása és a könyöradomány gyűjtés irányítása terén kifejtendő önkéntes fáradozására részéről is nagy súlyt helyezek, ennél fogva felhívom a Cimet, hogy a hatósága területén a nevezett egyesületet a legmészebbmenő támogatásban részesítse és a közigazgatási hivatalok vezetőit ily irányban utasítsa.

Minthogy pedig a nevezett egyesület az ország legkülömbözőbb részeiben levő fiókjainak jelentéseiből arról értesült, hogy a közönség nagyrésze éppen semmit, vagy csak alig védekezik a tuberkulózis ellen, elhatározta a tuberkulózis elleni védekezés szükségességének országsszerte a legszélesebb keretekben való propagálását és e célból a közönség körében a tüdővész és az ellene való védekezésről szóló füzetes munkát kíván szétosztani.

Ennél fogva még arra is felhívom Cimet, intézkedjék aziránt, hogy a hatósági közegek az egyesület gyűjtőiveinek körülhordozása alkalmával a tüdővész és az ellene való védekezést ismertető füzetet — melyet az egyesület gyűjtőiveivel egyetemben kellő mennyiségben fog megküldeni — a közönség közt osszák szét.

Az a könyvecske tehát, amelynek terjesztését maga a belügyminiszter is szükségesnek tartja, hamarosan hasznos olvasmánya lesz a népnek, mert hiszen legfőbb kincsét, az egészséget szolgálja. Ez a kincs pedig mégér mindenkinek annyit, hogy néhány fillért áldozzon érte halottak napján az egyesületnek.

— Embert, embernek szétmarcangolni sem nem dicsőség, sem nem érdem...

Dr. Király Péter.

HIREK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a kereszturi „érdemes” követ a „Dunai” és „Három liter bori” előnevet nem használja;

mondják, hogy Kállay képviselő kollégájával politikai erkölcsnemesítő versenyre nem készülnek;

mondják, hogy kerületeik választói nagyon büszkék rájuk;

mondják, hogy a kereszturi főszolgabíró ur a héten egy község marhatenyésztőit sem tette lóvá;

mondják, hogy a kormány nálunk a dupla, sőt tripla jövedelmű nyugalmas állásokat kegyelemből szaporítani nem fogja;

mondják, hogy a városi tanács a Rózsá-utca állapotait rózsássá nem teszi;

mondják, hogy nálunk a függetlenségi kör megalakulása még mindig a küszöbön nincs;

mondják, hogy közelebről egyik városalja a kövér és sovány zsebek közti különbséget kívánja megadóztatni.

E hírek valóságáért felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— **A tanfelügyelő áthelyezése.** A vallás-és közoktatásügyi miniszter Rhédey János, Udvarhelyvármegye tanfelügyelőjét Jász-Nagykun-Szolnok vármegyébe eddigi minőségében áthelyezte. Rhédey tanfelügyelő vármegyénk tanügyének előbb vitele érdekében ügybuzgón, igazi ambícióval működött. A népnevelés ügyének igazi jóakarata, fáradságot nem ismerő munkása volt. Távozásával ez érdekek veszteséget szenvednek. Különben a vármegye közoktatása, az utóbbi években előfordult igen gyakori tanfelügyelői változások miatt, állandó megrázkódtatásnak van kitéve. Ideje lenne tehát immár e téren maradandóbb helyzetet teremteni.

— **Kinevezés.** A pénzügyi miniszter Rancz Antal díjtalan pénzügyi számgyakornokot a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőség csikszeredai kirendeltségénél ideiglenes minőségű segélydíjas pénzügyi számgyakornoknak, Kónya Kálmán székelyudvarhelyi lakost ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgyakornoknak nevezte ki.

— **Városi közgyűlés.** Székelyudvarhely város képviselőtestülete szombaton délután Soó Domokos városi tanácsos, polgármesterhelyettes vezetésével rendkívüli közgyűlést tartott. Napirend előtt Dr. Solymossy Lajos szóvá tette a törvényhatósági közgyűlés ama határozatát, mellyel a Nagyküküllő holtárka kollegium-kert körüli részének tisztítását a város nyakára hártották. A közgyűlés felhatalmazta a tanácsot e határozat megfélebbezésére, miután az a terület jelenleg magán- és nem városi tulajdon. Ezzel kapcsolatosan ajánljuk a tanácsnak, hogy a székely vasut igazgatóságával lépjen érintkezésbe és szerezzen tájékozódást a birtokában levő terület átengedése céljából. E területen van a gyógyhatásának elismert „Fekete víz” s ezt a város most előnyösen megszereshetné, miután a vasut-társaságra nézve az ugys értéktelen. Reméljük, hogy a tanács belátja javaslatunk célját és sietve intézkedik. A tárgysorozat rendén a törvényességi szerződés újabb tárgyalását 15 napra, a járványkórház, szombathalvi Népház, a főgimn. vizvezetési szerződésének ügyét pedig 30 napra kitűzendő közgyűlésre halasztották. Farcád község lakosainak husárusítására nézve a korábbi határozatot főtartották. A polgári leányiskolának adandó telek ügyét pedig 30 napra kitűzték. Ezzel a közgyűlés véget ért.

— **Az iparkamarák decentralizálása.** A „Székely-Udvarhely” már foglalkozott e kérdéssel, melyet most az tett aktuálissá, hogy Jánossy Gusztáv szakiró a kereskedelemügy

minisztert arra hívja fel, hogy kövesse a földművelésügyi miniszter példáját a közgazdasági előadói intézmény reformálása terén és nyújtson be törvényjavaslatot az iparfelügyelőknek a törvényhatóságokhoz való beosztása tárgyában. Nézetünk szerint, az iparfelügyelőket a kereskedelmi és iparkamarákhoz kellene beosztani oly formán, hogy a kamarák évi költségvetését megfelelő államsegéllyel kiegészítsék. Az iparfelügyelők pedig a kereskedelmi és iparkamarák vármegyei kirendeltségeiként működjenek a közigazgatásban, valamint a vármegyei iparfejlesztő bizottságok, ipartestületek és iparhatósági megbízottak élén. Ha a kereskedelemügyi miniszterium terebélyes is a földművelésügyi miniszteréhez hasonló aránylagos dotációban részesül és kitűzött program szerint megindul az ipari és kereskedelmi akció szövetkezeti alapon, Magyarország egy évtized alatt csodákat művelhet.

— **Az állami tisztviselői karhoz** a zombori állami tisztviselők lelkes, de elkeseredett hangú felhívást intéztek e hó 15-iki közgyűlésükből kifolyólag. Az általános drágaság miatt hallatják kiáltó szavukat és a központot országos tisztviselői kongresszus azonnali összehívására szólítják fel. A kiáltványban hasonló es lekedetre buzdítják összes kartársaik, hogy az egyre nyomasztóbbá váló drágaság veszedelmétől az együttes akcióban rejlő erővel önmagukat megszabadíthassák. Az országos kongresszuson való képviseltetésre ösztönzik ama biztató reményben, hogy a drágasági pótlék kieszközölésével, mindannyiuk közös munka adója az állam biztosítani fogja azt, amit imáinkban napról napra kérnek az Egek Urától: a minden nap i kenyereket.

— **Fásítás állami költségen.** A kopár területek befásítása az utóbbi években meglehetősen haladt előre. A fásításhoz szükséges csemetek nevelésére szolgáló csemetekertek számát is folyton szaporítani kellett. A földművelési kormány a fásítás körüli tevékenységet az eddiginél is nagyobb mérvben akarja fokozni, sőt elhatározta azt is, hogy egyes kivételes esetekben a befásítási munkálatokat egészen állami költségen fogja végeztetni. Ez mind igen szép, de ha az erdőt nem „borotválnák“, ha az összes faállományt gyökerestől nem irtanak, e helyett inkább a régi kipróbált és évszázadokon át bevált azt a rendszert követnék, hogy csakis a vágásra megérett fákat döntenék le s mellé a többi nőni hagynák, az erdők ültetés nélkül is állandóan fönmaradnának. S hogy ez nem így történik és miért kell az összes fákat kiirtani s azután újra ültetni, ezt a székely ember megérteni nem tudja. Az erdőszakértők, az erdőtüdősök, igen lakóteleznek a népet és nagy szolgálatot tennének a közügy javára, ha fáradságot vennének maguknak és ezt a kérdést érthető módon megmagyaráznák...

— **A kövérek adója.** Székesfehérvár Lics Ferenc városi képviselőtestületi tag ötlete folytán nagy hirre tett szert. Országszerte megemlékeztek arról, hogy a feltűnően szikár városatya azt az indítványt tette a legutóbbi közgyűlésen, hogy idegen államok mintájára, meg kell adóztatni a kövér embereket és az agglégényeket. Az indítványt természetesen nagy derűséggel fogadták; noha az bizonyos, hogy az agglégényadó elég szép összeggel gyarapítaná a városok kasszáját. De hát nálunk inkább a városi tisztviselőket is pótdómentesítik, nem hogy pl. az agglégény főkapitányt és a szintén erősen lagénykedő polgármestert — megadóztatnák...

— **A Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjgyűlésének** központi választmányja tegnap tartotta rendes havi ülését Kölber Alajos kocsigyáros elnöklésével. A betervezett jelentésekből kiemeljük, hogy a folyó évben belépett 27774 új taggal a rendes fizető tagok száma a száznegyvenezret fölül-

haladta, a fiókpenztárak száma 417-re emelkedett. Legközelebb Mosonban, Rozsnyón, Munkácsban és Komádiban alakítanak új fiókpenztárakat. Az egylet vagyona szeptemberben 105 ezer koronával növekedett, mellyel 7783,437 korona az egylet teljes vagyona. Ebben az ülésben 20 új rokkant tagnak, több árvának és özvegynek utalták ki a szabályszerű segítségösszeget. Az egylet kiválóan közhasznú voltát igazolja azon körülmény, hogy az 1903-ban elkezdett segélyezés óta mostanig 1264 rokkant tag és 343 árva állandó segítésére több mint másfél millió koronát fizetett ki. Az egylet iránt érdeklődők az egylet saját házában (József-utca 23.) kaphatnak fölvilágosítást.

— **Szolgabírói brutalitás.** Ezuttal nem rólunk, hanem a szomszéd vármegyéről van szó. Marostordában, Maroshévízen történt, hogy Körösy Albert szolgabíró a „Maros“ nevű szálloda kávéházi helyiségében rárontott Dr Szántó Vitus ügyvédjelölt társaságára és azon a címen, hogy záróra van, sértő kifejezésekkel kísért virtaskodásból az asztalról öklével mindent lesepert. Erre két csatlósos pofot kapott a szolgabíró, ki azután a csendőrséggel Szántót elfogatta és a község házára kísértette. Ott a vitéz szolgabíró a védtelen ügyvédjelöltet egészen az eszméletlenségig ütötte, verte és reggelig bezárva tartotta. Körösy szolgabíró ellen hivatalos hatalommal való visszaélés, valamint személyes szabadság megsértésének büntetése miatt az eljárást folyamatba tették.

— **Olcsóbbak a villamos lámpák.** A fémzáras villamos izzólámpák elterjedésének akadálya volt eddig, hogy egyfelől igen gyorsan romlottak, másfelől pedig nagyon drágák voltak. A német gyárak között az utóbbi időben nagyon éles verseny fejlődött ki és ennek folyamán gyanánt az izzókörték árát már két ízben annyira leszállították, hogy az ármérséklés már közel jár az 50 százalékhoz. A magyar gyárak, ha készítményeikkel nem akarnak a piacról leszorulni, szintén kénytelenek lesznek a fémzáras izzólámpákat olcsóbban adni. Erre nézve tanácskozások folynak az érdekelt vállalatok között, amelyek elyben már mind belenyugodtak az ármérséklésbe, de eddig nem tudtak arra nézve megállapodni, hogy mennyivel szállítsák le az árakat.

— **A belügyminisztérium műszaki osztálya.** A magyar országos vízügyi igazgatóság közgazdasági mérnöki osztálya által eddig végzett teendőket e hó elseje óta a belügyminisztérium műszaki osztálya látja el. Az ügybeosztásnak ez a megváltozása szükségképpen maga után vonja a vízügyi munkálatok műszaki felülvizsgálata tárgyában kiadott 1905. évi körrendelet megfelelő módosítását. Ehhez képest a belügyminiszter valamennyi vármegyei törvényhatóságot értesítette, hogy a rendezett tanácsu városi és községi vízvezetési és csatornázási művek építése, illetőleg ezek kivitelének és üzemének vállalatba adása tárgyában hozott közgyűlési határozatoknak a vármegyei törvényhatóság részéről történő felülvizsgálata alkalmával a létesíteni szándékolt művek terveit és költségvetéseit, nemkülönbön e művek létesítése iránt kötött szerződést szak szempontból véleményezés végett minden esetben a belügyminisztérium műszaki osztályának kell felküldeni. A k u t - ü g y e k b e n a törvényhatóságoknak, városoknak és községeknek mindig djtalanul ad felvilágosítást és szaktanács-adás céljából szükség esetén a helyszínére is kiszáll.

Méhészet.

A méhek élete.

Ha valahol áll ezen igazság: „A gyakorlat teszi az embert mesterré“, ugy kétségkívül áll a méhészetnél. Nincsen a gazdasági életnek olyan ága, a mely kevés fáradsággal annyi anyagi hasznot biztosítana, mint épen a méhészet, de csupán az a méhészet, a melynek gazdája be tud hatolni ezeknek a parányi kis állatoknak természetvilágába.

Megérdemli tehát a méh, hogy vele minél többet foglalkozzunk, az ő csodálatosan szép életét minél többet tanulmányozzuk,

mert csak így tudunk róla tapasztalatokat szerezni, így ismerhetjük ki az ő természet-től örökölt faji sajátosságait, így kutathatjuk ki az ő természetszerű ösztöneit, hogy azután oktalan mesterkedésünkkel munkájában ne hátráltassuk, hanem olyan helyzetet biztosítsunk neki, a melyben ő, akár mint az erdő vadonjában szabadon fejthesse ki egész erejét.

Szerintem épen az az igazi mester a méhészet terén, a ki tapasztalataival legközelebb jár a természethez. Minél többet zavarja valaki munkájában a méheket, minél többet mesterkedik velük, annál kevésbbé lát utánnuk hasznot. Épen ebben látom a főokát annak, hogy a székely földmives nép sehogy sem akar megbarátkozni a kaptárrendszerrel. Az ő szalma, venyige kasaiban, pláne ha azok elég tágasak és nem kup alakúak, a méhek jól fejlődnek, jól rajoznak és jó esztendőben szép hasznot is nyújtanak, de mihelyt valahonnan kerit magának egy kaptárt, mindjárt pusztulnak abban a méhei s utóljára se méze, se családja.

A míg ugyanis a kasban tartja a méheit, azokat a jó Isten gondjára bízva, legfennebb csak az aljukat seprí meg olykor-olykor s a méhek szabadon, természet szerint dolgozhatnak, de ha kaptárba helyezi őket, tapasztalat és gyakorlat híján annyit háborgatja, hogy a szegény méh nem tud igazi dolga után látni s a folytonos ki-és berakás folytán a kedve is elmege a munkától. A gazda ilyenkor szidja a kaptár feltalálóját s azt, a ki őt a kaptárvétele biztatta, nem gondolván meg azt, hogy mindennek ő az oka.

Kaptárral csak az foglalkozzék, a ki előzőleg foglalkozik a méhek életével. A kinek a méhészet terén vannak tapasztalatai, annál a kaptár méhészetet a kasokkal össze sem hasonlítható, mert egyfelől a tőkét folyton szaporítja s a jövedelme mégis állandóan nagyobb. A kasos méhészetnél a gazda a leképezés folytán a kamatért feláldozza a tőkét, míg a kaptáros méhészetnél a tőke sokszorosítása mellett nagy százalék kamatát veszi a befektetett tőkének, a mely kamat jó esztendőben magát a tőkét is megközelíti, vagy tul is haladja.

Tapasztalatokat, illetőleg ismereteket pedig minden méhész szerezhet magának a legelőkelőbbtől a legutolsóig egyaránt. A méheknek ugyanis több ezer éves multja van és ezen a hosszú időn keresztül folytonos megfigyelés tárgyát képezte az ő élete. Az így szerzett tapasztalatokat feljegyezték úgy, hogy ma már nekünk nem kell elől kezdenünk a munkát, hanem a mások tapasztalatai után egy kevés fáradsággal gyakorlati méhészek lehetünk.

A gyakorlati méhészet terjesztésére alakult vármegyénkben a méhészegyesület, melynek épen az a fő célja, hogy ezen a téren az ismereteket minden egyes tagjával közölje úgy az egyesület közgyűlésein, mint a vidéki falukban rendezendő gyűléseken, a hol az egyes méhészek kölcsönösen kicserélve a maguk tapasztalataikat, az által is munkálják e fontos gazdasági ágnek felvirágoztatását.

A gyakorlati méhészet elsajátítására rendez a földművelésügyi kormány minden évben az ország számos vidékén, így a mi részünkre Marosvásárhelyen, méhészeti tanfolyamokat, külön a székely gazdák részére is, a hol aztán teljesen djtalanul, sőt napi 2 K segély mellett, jó méhészek lehetnek. Sőt még a kaptárkészítést is megtanítják, hogy aztán ki-ki saját maga építse meg a méheinek a lakást.

Mindez azonban nem elégséges arra, hogy valaki nagyobb szabású méhész is lehessen. Ambrus András méhésztársunkat is az olvasás tette mesterré. Kell hát olvasnunk is, mert igazi rendszeres dolgot csak rendszeres művek útján sajátíthatunk el és a ki minél többet olvas, annál többet tanulhat. (Vége köv.) *Vidéki méhész.*

Síremlékek és lépcsőkövek

Székelyudvarhely,
Kossuth-utca 52-ik szám alatt
Imreh Márton kőfaragómester
üzletében kap-
hatók a legújtanosabban. Elvállal egyéb
építéshez való munkát is. Krösségért és
tartósságért jótállást vállal.

eredeti francia angol,
és amerikai toalett-
modellt közöl a BÜ-
DAPESTI BAZAR egy évfolyamán.
Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszámot küld a **"BUDAPESTI BAZAR"** kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazar-ház.)

Nagy feladat mai napság

lányokat jól nevelni. Pedig az emberiség boldogsága nagyrészt enntől függ. Ezt a nehéz munkát rendkívül megkönnyébbíti **Dollány Gyula** főszerkesztő **"Lányok Lapja"** mely havonként kétszer 1-én és 15-én igen sok képpel és oly kiválóan hasznos, szórakoztatva oktató s háziassan nevelő gazdag tartalommal jelenik meg, hogy azt bárki a legnagyobb lelkiismerettel adhatja leánygyermekéi kezébe. Az előfizetési ára csak két korona negyedévenként. Mutatványszámot a "Székely-Udvarhely" re való hivatkozással ingyen küld a "Lányok Lapja" kiadóhivatala Budapest, VIII. Mária-utca 2

Zongora-, ének-, zene-elméleti és gyakorlati órákat

fűnk- és leányok részére igen mérsékelt áron elvállal, ugyszintén mindennemű **női kézimunkát, himzés, olaj- és üvegfestést** művészi kivitelben teljesít özv. **Mihálovits Béláné** tanárné Székelyudvarhelyt, Petőfi-u. 31. szám.

A Talmud magyarul.

Egyre halljuk a Talmud-morált, Talmud-erkölcsöket emlegetni, bár a legtöbb ember ismeri a Talmudot, nem ismeri éppen azokat a részleteket, amelyek a keresztény világot érdeklik s melyeket saját jól felfogott érdekeinek megóvása céljából ismernie kellene.
A Talmud a zsidó rabbiképzők tananyaga, ez az ő theológiájuk. Nincs az a pikáns pornographia, nincs az a rémregény, ami ennél érdekesebb lenne.
A Talmud kivonatos, de szószertint fordításban most jelenik meg 320 kvartoldalon. Ára 10 korona. Népies kiadás 2 K, 2 drb 3 K, 3 drb 4 korona.
Megrendelhető:
"A Kereszt" kiadóhivatalában Budapest, III. Néző-utca 1. szám.

Apróhirdetést

kell feladni a
"Székely-Udvarhely" -ben.
Apró a hirdetés,
apró a költség!

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán és **Régiségeket** megbízatásból azonnal megvásárol, esetleg értékel vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken mint vevő résztvesz. Arany, briliáns ékszereket, ezüst tárgyakat (tört állapotban is) bármilyen összegre vásárol.
Dietrich Gyula ötvös-mester.
Kolozsvár.
Levelel megkeresésre azonnal válaszol.
Sárgónyom: Dietrich ékszerész Kolozsvár

B O R I

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőné

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható. A kedvező szüreti kilátásokra való tekintetből ármérséklés.

FOGORYOS PERL

JÓZSEF Amerikan Dentist Székelyudvarhelyre megérkezett. — Rendel: naponta d. e. 9—12 és d. u. 2—5 óráig a BUDAPEST-szálló 1. sz. a. Tartózkodás néhány napig.

6992—911. sz. tkvi.

Hirdetmény.

A m. kir. igazságügyminiszter 1906 évi július 6-an 14114. sz. alatt elrendelte, hogy az oklándi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság-hoz tartozó Ége közseg telekkönyveiben felvet mindazon ingatlanokra nevez, a melyekre az 1886: 19. az 1889 évi XXXVIII. és az 1891 XVI. t. c. a tényleges birókoss tulajdonjogainak bejegyzése rendelik, az 1892. XXIX. t. cikkben szabályozott eljárás es ezzel kapcsolatban a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése foganatosítsassék.

E célból a helyszíni eljárás s nevezett községben 1911. évi december hó 1-én fog kezdődni.

1. Ennél fogva felhivatnak mindazok, akik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadott előterjesztést kívánnak tenni hogy tkvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött hatánap kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseket igazoló okiratokat mutassák fel.

2. mindazok, akik valamely ingatlanokhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekezezésére alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. XXIX. t. c. 15-18 és az 1889. XXXVIII. t. c. 5. 6. 7. és 9. § ai értelmében szükséges adatokat megszereznii iparkodjanak es azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el es a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa mert különben jogait ezen az uton nem érvényesíthetik.

3. es azok javára lényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog. vagy megszűnt egyéb jog

van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellen esetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. járásbíró, mint tkvi hatóság.
Okland, 1911. okt. 17-én.

Dr. Földes s. k.
kir. jbró.
A kiadvány hiteleül:
Wermescher
kir. telekkönyvvezető.

Sz. 4655—1911 polg.

Hirdetmény.

Az Ujszékely és vid ke tejszövetkezet felszámolásban cég felszámoló bizottsága közhírré teszi, hogy a szövetkezet 1911. évi augusztus hó 6 napján tartott közgyűlésen a felosztást elhatározta.

A szövetkezet felszámoló bizottsága felhívja tehát a szövetkezet hitelezőit, hogy a kereskedelmi törvény 249 § 2-ik bekezdése értelmében követeléseiket ezen hirdetmény közzétételétől számított hat hó alatt a szövetkezettel szemben érvényesítsék.

A királyi törvényszék, mint kereskedelmi bíróság.
Székelyudvarhely, 1911. évi szeptember hó 17-én.

Mihály János s. k.

A kiadvány hiteleül,
Simó Béla kiadó.

Sz. 4574—1911. polg.

Hirdetmény.

A petek es vidéke tejszövetkezet felszámolásában cég felszámoló bizottsága közhírré teszi, hogy a szövetkezet 1911. július hó 9 napján tartott közgyűlésen a felosztást elhatározta.

A szövetkezet felszámoló bizottsága felhívja tehát a szövetkezet hitelezőit, hogy a kereskedelmi törvény 249 § 2-ik bekezdése értelmében követeléseiket ezen hirdetmény közzétételétől számított hat hó alatt a szövetkezettel szemben érvényesítsék.

A királyi törvényszék, mint kereskedelmi bíróság.
Székelyudvarhely, 1911. évi szeptember hó 18-án.

Mihály János s. k.

kiadvány hiteleül:
Simó Béla kiadó.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESSEN** tehát a Székely Udvarhelyben.

Stoch Cognac gyógyyszer

Garantált valódi borpárlat. Főzése a lesgzigorubb ellenőrzés mellett történik.

Gamis és Stoch Barcola.

A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bélyegzőjével van látva.

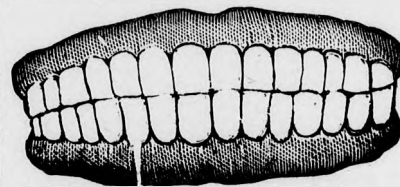
Mindenütt kapható

Hamisítástól védve van.

helyezők és postánymók mindenféle kivitelben gyári áron pontosan hibátlan szövegezésel kaphatók "Székely-Udvarhely" kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- és papírkereskedésben) Székelyudvarhelyt, Vidéki megr-

deléseket as ország bármely részébe gyorsan teljesít.

Könnymen megszokható és rágásra alkalmas fogor műfoganként 5 K Fogtömések cement alapon 4 K guttaperechin 3 K, ezüst am. 4 K arany am igam alapon 6 K, porcellán alapon 6 K. Fájdalom nélküli fog- és gyökérhúzás (érzéstelenítve) 2 K. Fogtisztítás 4 K.

Szájpadlás nélküli műfogak, n. m. aranycsapos fogak fogkoronák és aranyhidmunkák megállapodás szerint. — Miután e város állandó kösterhet viselő polgára vagyok, főtekrvésem a szolid, pontos és jó munka, a melyért szavatosságot vállalok.

Heményi Frigyes fogtechnikai szájpadlás nélküli műfogspeciálista Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 26. szám a.

ÉLETKÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógymód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, számarhurut, agy-, tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vesemáj-, lep-, hólyag bajok, skrófala köszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, verszegénység, vízkórság, szárazbetegség (tuberkuózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkatarus, örülés stb. el-
len. Irta: DERZSI JÓZSEF. Az E. M. K.
E. — tekintélyes orvosok ajánlata — népkönyvtárai részére
100 példányt elfogadott. Ára
.. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.